Internationalisering

Think global, Act local

Door Jolanda Berends & Josien Hofs

De internationalisering van het sociaal werk begon in 1928 in Parijs en beleeft over een paar jaar zijn jubileum. Maar hoe zit die internationale beweging eigenlijk in elkaar, met al zijn verenigingen, conferenties en netwerken, en wat kan je daar als sociaal werker mee? Ter inspiratie, en om de horizon te verbreden: een overzicht.

Dat de relevantie van internationalisering voor het beroep van sociaal werk niet altijd wordt gezien, merken wij vanuit onze rollen als bestuurder en lid van een internationale sociaal werk-vereniging. Het dagelijkse sociaal werk lijkt immers ook zonder internationaal perspectief uitvoerbaar, terwijl de invloed van internationale bewegingen op het ontwikkelen van beroepsethiek en professionalisering niet altijd bekend is. De praktijk van sociaal werk en het sociaal werk-onderwijs zou daarom geholpen zijn met een overzicht van internationale verenigingen en netwerken: hun ontstaan, visie, onderlinge samenwerking en de wijze waarop zij bijdragen aan de ontwikkeling van een *global social work profession*. Wij hopen de lezer te inspireren om de horizon te verbreden vanuit *Act local* naar *think global*.

Historische conferentie

Aan het begin van de twintigste eeuw ontstonden contacten tussen sociaal werkers in verschillende landen. Zij hielden zich bezig met sociale vraagstukken als huisvesting, kinderarbeid en armoede. Omdat ze ontdekten dat alleen liefdadigheid niet werkte, probeerden zij het werk professioneler aan te pakken. In 1919 ontstond in West-Europa samenwerking op het gebied van sociaal welzijn op initiatief van het Rode Kruis. De eerste wereldwijde Internationale Conferentie voor Sociaal Werk en Sociale Welzijn (ICSW) vond plaats in 1928 in Parijs, met 2500 deelnemers uit 42 landen. Deze conferentie wordt gezien als de start van de internationale focus op het sociaal werk.
Hier werd duidelijk dat sociaal werk wereldwijd ethische zorgen deelt en vergelijkbare sociale problemen kent. Het beroep had overal een lage status en het werd gering beloond. Tegelijkertijd vond in veel landen een verschuiving plaats van publieke naar private vormen van sociaal werk, steeds ingebed in een specifieke lokale context. Ook werd het belang van het aanleren en werken met methodieken ingezien, waarbij de sociaalwerk-opleiding een belangrijke rol speelt.

Drie verenigingen

Tijdens de conferentie werden zowel de 'International Federation of Social Workers (IFSW)' als de 'International Council on Social Welfare (ICSW)' opgericht. De 'International Association of Schools of Social Work (IASSW)' volgde een jaar later in Berlijn. Iedere vereniging had zo zijn eigen focus. De *International Federation of Social Workers* (IFSW) werd opgericht met als doel om het het sociaal werk als professie wereldwijd te promoten. De vereniging is uitgegroeid tot een organisatie waarbij beroepsorganisaties uit vrijwel alle landen en continenten aangesloten zijn, waaronder de BPSW. De IFSW is opgedeeld in vijf regio's. De vereniging stelt professionele standaarden en ethische richtlijnen op, spreekt zich uit over mondiale vraagstukken en bevordert de kennisuitwisseling via conferenties, artikelen en samenwerking met onder andere de Verenigde Naties, waaronder UNHCR en UNICEF, en WHO. Leden leren van elkaar tijdens onder andere de jaarlijkse Delegates Meeting. Daar worden ook projecten

besproken. Zoals het Eco-sociaal werkproject, dat in 2024 een internationale conferentie organiseerde in Rotterdam, en het Responsive Project, dat met EU-financiering onderzoekt hoe sociaalwerkorganisaties omgaan met cliëntfeedback.

De *International Council on Social Welfare* (ICSW) werd opgericht om organisaties en instellingen op het gebied van sociale dienstverlening samen te brengen. Deze vereniging vertegenwoordigt nationale en lokale organisaties in meer dan zeventig landen wereldwijd, waaronder grote internationale organisaties, zoals het hoofdkwartier van het Leger des Heils. Tegenwoordig kent de ICSW negen regionale netwerken. Vanuit Nederland is Movisie lid. Belangenbehartiging, kennisopbouw en technische ondersteuning vormen de kern van wereldwijde projecten gericht op sociale ontwikkeling, welzijnszorg en rechtvaardigheid, met thema's als voedsel en voeding, welzijns- en gezondheidsdiensten, sociale bescherming, onderwijs en huisvesting, evenals vraagstukken rond economische ontwikkeling, mensenrechten en participatie van de gemeenschap. De ICSW voert onderzoek uit en organiseert raadplegingen om problemen te analyseren en beleid te ontwikkelen. Daarnaast worden er specifieke fora, seminars en workshops georganiseerd en wordt er informatie verzameld en verspreid voor maatschappelijke organisaties en overheden.

De ECSWE2025-conferentie aan FH Salzburg in juni 2025.

De *International Association of Schools of Social Work* (IASSW) is een internationale vereniging van sociaal werk-onderwijsinstellingen en organisaties die social work-onderwijs en -opleiders ondersteunen. De visie van de IASSW is het bevorderen en ontwikkelen van 'uitmuntendheid in onderwijs, onderzoek en wetenschap op het gebied van sociaal werk over de hele wereld, in het streven naar een rechtvaardigere en eerlijkere wereld'. Nieuwsbrieven, publicaties en conferenties zijn een belangrijke schakels tussen sociaal werk-opleidingen wereldwijd om sociaal werk nationaal te promoten. De vereniging vertegenwoordigt het sociaal werk-onderwijs bij de Verenigde Naties en heeft een raadgevende status. Vandaag de dag heeft de vereniging vijf regionale verenigingen, waarvan de voorzitters ook vice-voorzitter van de IASSW zijn. Dit zorgt voor een goede samenwerking tussen de regionale verenigingen.

Beroepscodes

Deze drie verenigingen werken nauw samen. De Tweede Wereldoorlog gooide tijdelijk roet in het eten, maar na 1945 zochten sociaal werkers elkaar weer op om de verschillende samenlevingen nieuw leven in te blazen. Erkenning en professionalisering van het beroep waren belangrijke doelen. Er ontstond een beweging om – in navolging van de medische professies – beroepscodes te ontwikkelen. Ook vandaag de dag bevorderen de drie internationale verenigingen de wereldwijd uitwisseling binnen het sociaal werk. Het meest aansprekende voorbeeld is de wereldwijde definitie van sociaal werk, die de IFSW en IASSW in hun ledenvergadering van 2014 vaststelden:

'Social work is a practice-based profession and an academic discipline that promotes social change and development, social cohesion, and the empowerment and liberation of people. Principles of social justice, human rights, collective responsibility, and respect for diversities are central to social work. Underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledge, social work engages people and structures to address life challenges and enhance well-being.'

Een ander belangrijk resultaat van de samenwerking tussen deze twee verenigingen is het benoemen en promoten van de fundamentele waarden van het sociaal werk, te vinden in de documenten 'Global Social Work Statement of Ethical Principles' en de 'Global Standards for Social Work Education and Training'. Beide weerspiegelen zowel de universele waarden van sociaal werk als de wereldwijde diversiteit ervan, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen verplichte elementen voor alle programma's en ambitieuze doelen. Opleidingen worden aangemoedigd om die waar mogelijk te implementeren.

Een gezamenlijke agenda, de 'Global Agenda for Social Work and Social Development' moet het profiel en de zichtbaarheid van sociaal werkers en docenten versterken en samenwerking stimuleren. Het overkoepelende thema van de Global Agenda voor 2020-2030 is 'Samen bouwen aan een inclusieve sociale transformatie'. Elk jaar wordt een thema gekozen dat aansluit bij de actuele ontwikkelingen. Voor 2025 is dat *Strengthening Intergenerational Solidarity for Enduring Wellbeing* – het versterken van internationale solidariteit.

Jubileum vieren

Op initiatief van de drie internationale verenigingen vindt sinds 2007 jaarlijks op de derde dinsdag van maart een wereldwijde sociaal werk-dag plaats. Deze jaarlijkse erkenningsdag voor sociaal werkers draagt bij aan de passie voor het werk. Voor steeds meer hogescholen en sociaal werk-organisaties is deze dag een traditie aan het worden. Het thema is gekoppeld aan de Global Agenda. Tweejaarlijks in de even kalenderjaren organiseren de drie internationale verenigingen de wereldconferentie. Van 26 tot en met 29 juni 2026 zal deze voor het eerst in het hart van Afrika plaatsvinden, te weten in Nairobi in Kenia. Het thema: *Harambee for Sustainable Shared Futures*, waarbij 'Harambee' Swahili is voor 'allen samenwerken'. Hopelijk lukt het om in samenwerking met de Franse sociaal werk-beroepsvereniging het jubileum in 2028 in Parijs te organiseren, waar de internationalisering honderd jaar geleden ook begon.

Europese verenigingen

Sinds het ontstaan van de internationale sociaal werk-verenigingen komen er ook steeds meer Europese verenigingen. De IFSW-regio Europa kent een hechte samenwerking tussen de Europese landen, die vrijwel allemaal vertegenwoordigd zijn. De BPSW is namens Nederland sinds 2017 actief; sinds 2019 draagt zij hiervoor bestuursleden voor. *IFSW Europe* organiseert elke twee jaar in de oneven jaren een conferentie om ideeën en ervaringen uit te wisselen via lezingen en workshops. Ook binnen de IASSW ontstonden er in de loop der tijd zelfstandige regionale verenigingen. De *European Association of Schools of Social Work* (EASSW) ontwikkelt sociaal werk-educatie en standaarden op Europees niveau en deelt het laatste nieuws gericht op Europees sociaal werk-onderwijs. Sinds de oprichting organiseert de EASSW een conferentie in de oneven kalenderjaren. Tijdens deze conferenties worden verschillende prijzen uitgereikt, waaronder de meest innovatieve onderwijsprijs (genoemd naar Alice Salomon), de onderzoeksprijs en de studentenprijs. Verder krijgen Special Interest Groups (SIG's) een podium en financiële ondersteuning. Leden kunnen aanspraak maken op financiering voor kleine projecten en regionale evenementen. Daarnaast hebben leden toegang tot het *Journal of Social Work Education* en krijgen ze de mogelijkheid om naar Europese partners voor internationale onderzoeksprojecten te zoeken.

De *European Social Work Research Association* (ESWRA) is in 2014 opgericht tijdens de vierde European Conference for Social Work Research (ECSWR) in Italië, als reactie op de groeiende behoefte aan een Europese infrastructuur voor sociaal werk-onderzoek. De vereniging telt meer dan zeshonderd leden uit meer dan dertig landen en organiseert jaarlijks de *European Conference for Social Work Research*. Daarnaast publiceert ze het tijdschrift *European Social Work Research* en een bijbehorende boekenreeks.

Netwerken rond thema's

Daarnaast zijn er ook internationale netwerken met professionals die namens de internationale verenigingen gezamenlijk projecten uitvoeren. IFSW Europe is bijvoorbeeld lid van het *European Anti-Poverty Network* (EAPN), dat armoedebestrijding in verschillende landen onderzoekt en Brussel hierover adviseert. IFSW Europe en de EASSW vertegenwoordigen ook het sociaal werk bij de Conferentie van Non-Gouvernementele Organisaties (CINGO), als officiële gesprekspartner van de Raad van Europa. Soms engageren professionals zich op persoonlijke titel, al dan niet op basis van hun interesses en het werk dat ze doen. Het *European Network on Intercultural Elderly Care* (ENIEC), gericht op oudere migranten en waar een Leidse onderzoeker en een BPSW-bestuurslid Nederland vertegenwoordigen, is daarvan een goed voorbeeld. Een ander belangrijk internationaal netwerk waarin Nederlandse sociaal werkers actief zijn, is de *Global Network of Women's Shelters* (GNWS). Als publiek platform draagt dit netwerk bij aan de ondersteuning en versterking van vrouwenopvanghuizen.

Het Global Network of Women's Shelters ondersteunt en versterkt vrouwenopvanghuizen

Meerwaarde

Moderne communicatie en vervoer maken de wereld kleiner, waardoor sociaal werkers makkelijker over grenzen heen kijken. Internationale methodieken bieden waardevolle kennis en stimuleren openheid voor andere ideeën. Dat vergroot het relativeringsvermogen: wat hier vanzelfsprekend is, kan dat elders veel minder zijn. Internationale verenigingen en netwerken versterken de positie van sociaal werk wereldwijd via gedeelde standaarden, ethische principes en de Global Agenda. Ze bieden ruimte voor reflectie en professionele ontwikkeling. Door je horizon te verbreden, verrijk je je lokale praktijk met nieuwe inzichten. Dit alles inspireert tot een verbeterde aanpak in de eigen lokale context, waarbij internationale inzichten worden vertaald naar praktische toepassingen. Kortom, *think global and act local* loont. ●

Jolanda Berends is penningmeester en lid van het Executive Committee van de EASSW. Daarnaast is ze werkzaam bij Hogeschool Utrecht als onderzoeker bij lectoraat Duurzame Gemeenschappen en hogeschooldocent Social Work. Josien Hofs was lid van het Executive Committee van IFSW Europe en leidt het Europese project Ecosocial Work.

Bronnen op te vragen bij de redactie